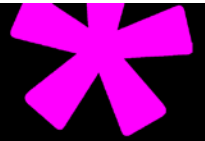

Musik- og kulturskolens udfordringer i lyset af et musikfelt under pres

DMKL 02.11.2011

Finn Holst
DPU/IUP - AAU

Timetalsundersøgelse Musik i Folkeskolen

2. udgave 2009

v/ cand.pæd. Finn Holst

2008 / 2009

for

Forskningsenhed Musikpædagogik, Institut for
Didaktik

Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus
Universitet

i samarbejde med Folkeskolens Musiklærerforening

*Undersøgelsen er udvidet med en del om valgfaget
musik*

Musikfaget i undervisning og uddannelse Status og perspektiv 2010

Frede V. Nielsen (red.)

KUNST >

Kunststyrelsen

Rapport om musikskolevirksomheden 2006-10

- Med faldet i elevtallet følger også et fald i det samlede timeforbrug, men her er faldet kun på 9,8 %. Det kunne tyde på, at musikskolerne i perioden har ændret prioritering, således at der nu læses flere timer med færre elever. Der kan være flere årsager til denne udvikling, heriblandt at flere af de nye store musikskoler, som opstod ved kommunalreformen, tilbyder gratis sammenspil for instrumentaleleverne, eller at musikskolerne har påtaget sig opgaven med at rekruttere og fastholde talentfulde børn og unge, som blev sat i værk med talentpuljerne og de ministerielle handlingsplaner fra 2004 til i dag.

Talentudvikling. Rapport om indsatsen i forbindelse med de af Statens Kunstråds Musikudvalg uddelte talentpuljer (Finn Holst 2011)

Statens Kunstråds Musikudvalgs puljer til talentudvikling på musikskoler er etableret på grundlag af Kulturministeriets handlingsplan 2004-2007 - Liv i Musikken, samt den efterfølgende Handlingsplan 2008-2011 - Nye Toner.

Der indgår samlet puljer i perioden fra 2004 til 2011 på ca. **46 mio. kr.**

Handlingsplanen Liv i Musikken tager udgangspunkt i den såkaldte Taskforce-rapport

Handlingsplanen Liv I Musikken har en dobbelt målsætning:

1. Styrket talentpleje på musikskolerne: Musikskolerne: skal styrke deres arbejde med den klassiske musiks talenter.
2. Musikkonservatorierne skal styrke deres musikpædagogiske arbejde: Konservatorierne skal arbejde med at udvikle undervisningsformer, som kan vække og fastholde interessen for klassisk musik hos børn og unge. De musikpædagogiske uddannelser skal forbedres, så de i højere grad svarer til behovet på musikskoler og hos andre aftagere

I Taskforce-rapporten formuleres musikskolens dobbelte opgave:
Der skal i musikskolen være mulighed for at spille musik på baggrund af almen interesse samtidig med at musikskolerne giver særlige talenter mulighed for at dyrke og udvikle deres talent i musikskoleregi.

Rapporten "Musikfaget i undervisning og uddannelse, status og perspektiver 2010" peger på centrale udfordringer i form af behovet for specialiserede kompetencer og udviklingskompetencer pædagogisk refleksionskompetence, øget kompetence inden for pædagogisk udviklingsarbejde, projekt- og teamsamarbejde på tværs af institutioner samt udvikling af nye undervisningsformer.

Første periode:

Hovedindsatsen for projektbeskrivelserne er i første periode jævnbyrdig fordeling på følgende tre områder:

- at forbedre indsatsen overfor særlige talentfulde børn og unge,
- rekrutteringen til de mere sjældne orkesterinstrumenter samt
- samarbejdet mellem de forskellige led i den musikalske fødekæde.

Dette gøres gennem:

- sammenspil/ensemble (med fokus på sjældne instrumenter / blæsere og strygere)
- samarbejde folkeskole-musikskole og indsats overfor vækstlag
- talentlinje.

Anden periode:

Hovedindsatsen for projektbeskrivelserne er i anden periode helt overvejende

- *at forbedre indsatsen overfor særlige talentfulde børn og unge.*

Dette gøres helt overvejende gennem

- *talentlinje*, som dominerer billedet med variationer af talentlinjemodellen med hovedfag (soloundervisning hovedinstrument), bifag (brugsklaver), teori/ hørelære og forskellige former for sammenspil.

Ud fra materialer er der lavet et overslag over størrelsesordenen for hvor mange pladser /elever en talentlinje har, hvilket typisk beløber sig til ca. 10 pladser, varierende fra omkring det halve til det dobbelte (normalfordeling).

Talentudvikling. Rapport om indsatsen i forbindelse med de af Statens Kunstråds Musikudvalg uddelte talentpuljer (Finn Holst 2011)

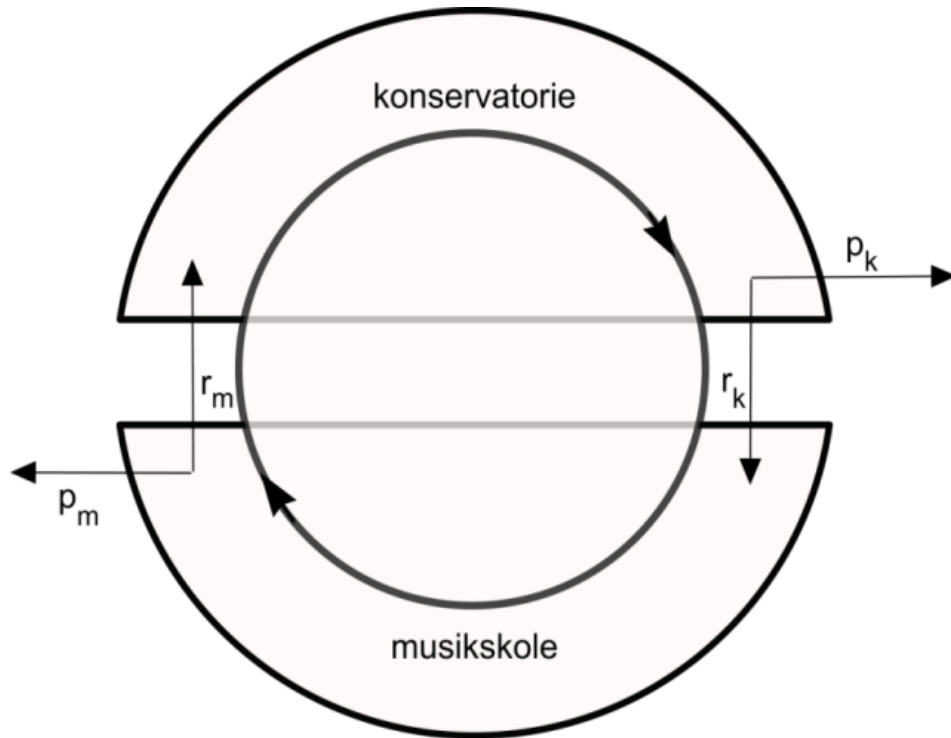
En meget fokuseret - eller smal - indsats kan i sig selv være velbegrunder. Et særligt perspektiv må dog ses som del af en større helhed, bl.a. med henvisning til de to handlingsplaner, som puljemidlerne bygger på.

Centrale områder, som markant kommer til kort er:

vækstlag, udvikling og pædagogisk fornyelse samt udvikling af nye undervisningsformer

- overgribende for konservatoriernes musikpædagogiske uddannelser og musikskolernes undervisningspraksis, som i institutionel sammenhæng agerer som lukkede systemer...

De to institutionsformer står i relation til hinanden som *åbne* systemer og er afhængige af hinanden for deres reproduktion (beståen) som grundlag for produktion.

En afgørende pointe er, at der er tale om en utilstrækkelig skelnen mellem produktive funktioner (udøvelse af musik) og reproduktive funktioner (undervisning) i det musikkulturelle felt.

Dette problem kommer til udtryk i en forskydning mod konservatoriet produktion og musikskolens reproduktion med opretholdelse af traditionel praksis.

Tendensen, der her kommer til udtryk, især spørgsmålet om et udviklingsperspektiv, kan have konsekvenser i lyset af de udfordringer musikskolerne står overfor.

Musikskolerne i Danmark har været igennem en forandringsproces, som i store træk går fra en fælles organisering af privatpraktiserende musikpædagoger og hen imod musikskoler som offentlige pædagogiske institutioner. Dette har ført udfordringer med sig på mange plan, og aktuelt står man fx overfor indførelsen af heldagsskolen og bevægelsen hen mod kulturskoler.

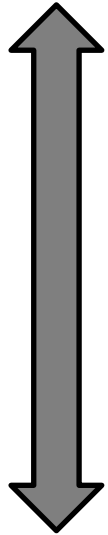
Afhængigt af hvordan man møder forskellige udfordringer, kan det have omfattende konsekvenser ikke blot for indsatsen i forhold til den klassiske musik men for musikskolernes grundlag som sådan. Mister musikskolerne en del af det nuværende elevgrundlag, som nok ikke kan betragtes som en selvfølge, når man ser på hvordan andre områder af musikundervisningen er blevet stærkt reduceret over de sidste ti år, kan det få vidtrækkende konsekvenser også for det konservatorielandskab, vi kender i dag.

Uddannelse af
musiklærere
Konservatorium

Uddannelse af
musiklærere
Læreruddannelsen

Musikundervisning
Musikskole

Musikundervisning
Folkeskole

Musik til Alle (evaluering 2008).

Projektet er et samarbejde mellem Horsens Musikskole og tre socialt stærkt belastede folkeskoler i Horsens Kommune – Langemarkskolen, Søndermarkskolen og Vestbyskolen, som påbegyndtes i 2001. Ideen med projektet er, at musikundervisningen bliver et område, hvor der tilføres ekstra ressourcer for at styrke elevernes sociale, følelsesmæssige og den kulturelle kompetencer.

Musik til Alle (evaluering 2008).

Projektet er et samarbejde mellem Horsens Musikskole og tre socialt stærkt belastede folkeskoler i Horsens Kommune – Langemarkskolen, Søndermarkskolen og Vestbyskolen, som påbegyndtes i 2001. Ideen med projektet er, at musikundervisningen bliver et område, hvor der tilføres ekstra ressourcer for at styrke elevernes sociale, følelsesmæssige og den kulturelle kompetencer.

Initiativet til projektet blev taget ud fra en konstatering af, at der på nogle skoler var rigtig mange elever, der deltog i musikskoleundervisning i løbet af deres skoletid, mens der på andre skoler (projektskolerne) var meget få elever, der deltog i musikskoleundervisning. Det er tydeligt, at denne forskel er socialt og etnisk betinget. I forhold til elevgrundlaget kræves der imidlertid en ekstra indsats med særligt henblik på kulturmødet.

Et vigtig grundlag for projektet og projektets resultater er samarbejdet mellem musikskolelærere (konservatorieuddannede musikpædagoger) og folkeskolelærere (linjefagsuddannede musyklærere) med meget forskellige spidskompetencer. Kombinationen af disse kompetencer har tilført ekstra ressourcer, som har kunnet møde de ekstraordinære udfordringer i de socio-økonomisk belastede områder.

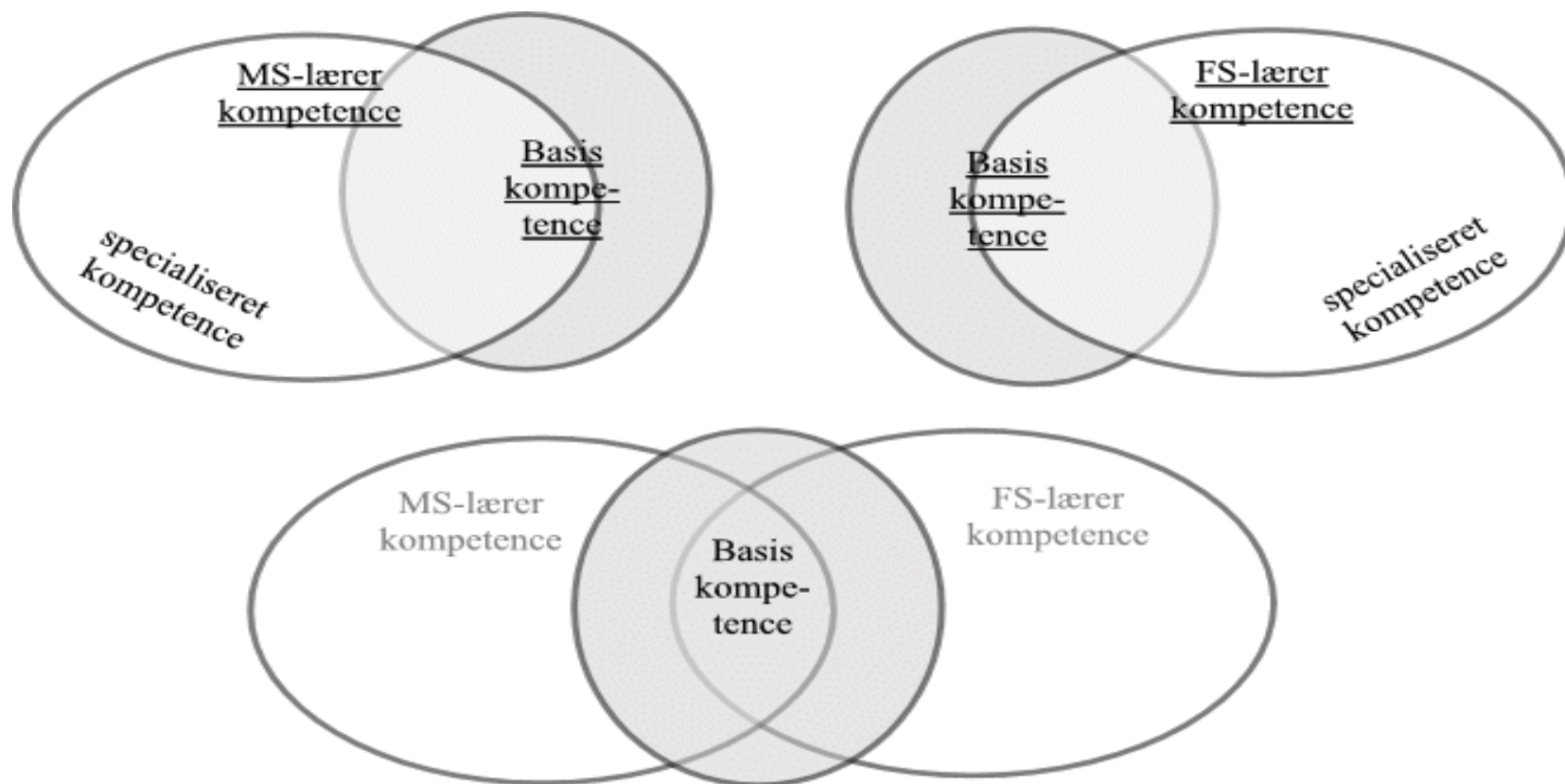
Ifølge evalueringen (2008) er de centrale resultater i forhold til projektets målsætninger:

- En styrkelse af elevernes selvværd. Der er tale om et resultat af væsentlig betydning, som fremstår som en central faktor.
- Udvikling af social kompetence. Der er tale om et markant og samstemmende resultat.
- Forøget kvalitet i musikundervisningen gennem samspil MS-FS. Der er tale om et meget markant resultat, *med udviklingsmuligheder i spørgsmålet om samarbejdsrelationer.*
- Ændring af skolens image i det omliggende samfund. Der er tale om et betydeligt resultat, med særlig vægtning i et ledelsesperspektiv.

Projektet har, i den seksårige periode, haft overordentlig stor betydning for elevernes måde at stå frem på og for den afsmittende virkning på andre områder. Der har været en positiv udvikling med at bryde skolernes 'negative sociale arv', idet nogle forældre fra skolens nærområde, som har sikret sig en plads fx på en privatskole, alligevel vælger den lokale skole.

Det er desuden dokumenteret, at der er flere børn fra de tre skoler, som deltager i musikskolens tilbud. Musikundervisningens kvalitet er hævet betydeligt, og det har haft indflydelse på hele måden at arbejde med musik på. *Det fremhæves imidlertid i evalueringen, at der er et væsentligt potentiale i at udvikle samarbejdsformerne bl.a. gennem sikring af fælles planlægningstid.*

Det bliver i undersøgelsen tydeligt, at de to musikhærerertyper (folkeskolemusikhærerere= FS-lærerere og musikskolelærerere= MS-lærerere) har særlige kompetencer på hvert deres specialiserede område.

Folkeskolemusiklærer kompetenceprofil	Nr.	Musikskolelærer kompetenceprofil
4. vurdering af elevernes forudsætninger - socialt	I	8. undervisningens musikfaglige gennemførelse
3. vurdering af elevernes forudsætninger - fagligt	II	5. undervisningens musikfaglige indholdsmæssige planlægning
13. vurdering af elevernes udbytte på det pæd-faglige område	III	6. undervisningens metodiske planlægning
16. refleksion over den pæd-faglige proces	IV	10. vurdering af den musikfaglige gennemførelse
9. undervisningens pæd-faglige gennemførelse	V	2. begrundelse og udvælgelse af undervisningens metode
11. vurdering af den pæd-faglige gennemførelse	VI	14. refleksion over den musikfaglige indholdsmæssige proces
12. vurdering af elevernes udbytte på det musikfaglige område	VII	1. begrundelse og udvælgelse af undervisningens indhold
7. undervisningens pæd-faglige planlægning	VIII	15. refleksion over den metodiske proces
15. refleksion over den metodiske proces	IX	12. vurdering af elevernes udbytte på det musikfaglige område
8. undervisningens musikfaglige gennemførelse	X	9. undervisningens pæd-faglige gennemførelse
14. refleksion over den musikfaglige indholdsmæssige proces	XI	16. refleksion over den pæd-faglige proces
1. begrundelse og udvælgelse af undervisningens indhold	XII	7. undervisningens pæd-faglige planlægning
2. begrundelse og udvælgelse af undervisningens metode	XIII	11. vurdering af den pæd-faglige gennemførelse
6. undervisningens metodiske planlægning	XIV	13. vurdering af elevernes udbytte på det pæd-faglige område
10. vurdering af den musikfaglige gennemførelse	XV	3. vurdering af elevernes forudsætninger - fagligt
5. undervisningens musikfaglige indholdsmæssige planlægning	XVI	4. vurdering af elevernes forudsætninger - socialt

Kilde: Evalueringsrapport
Musik Til Alle (2008)

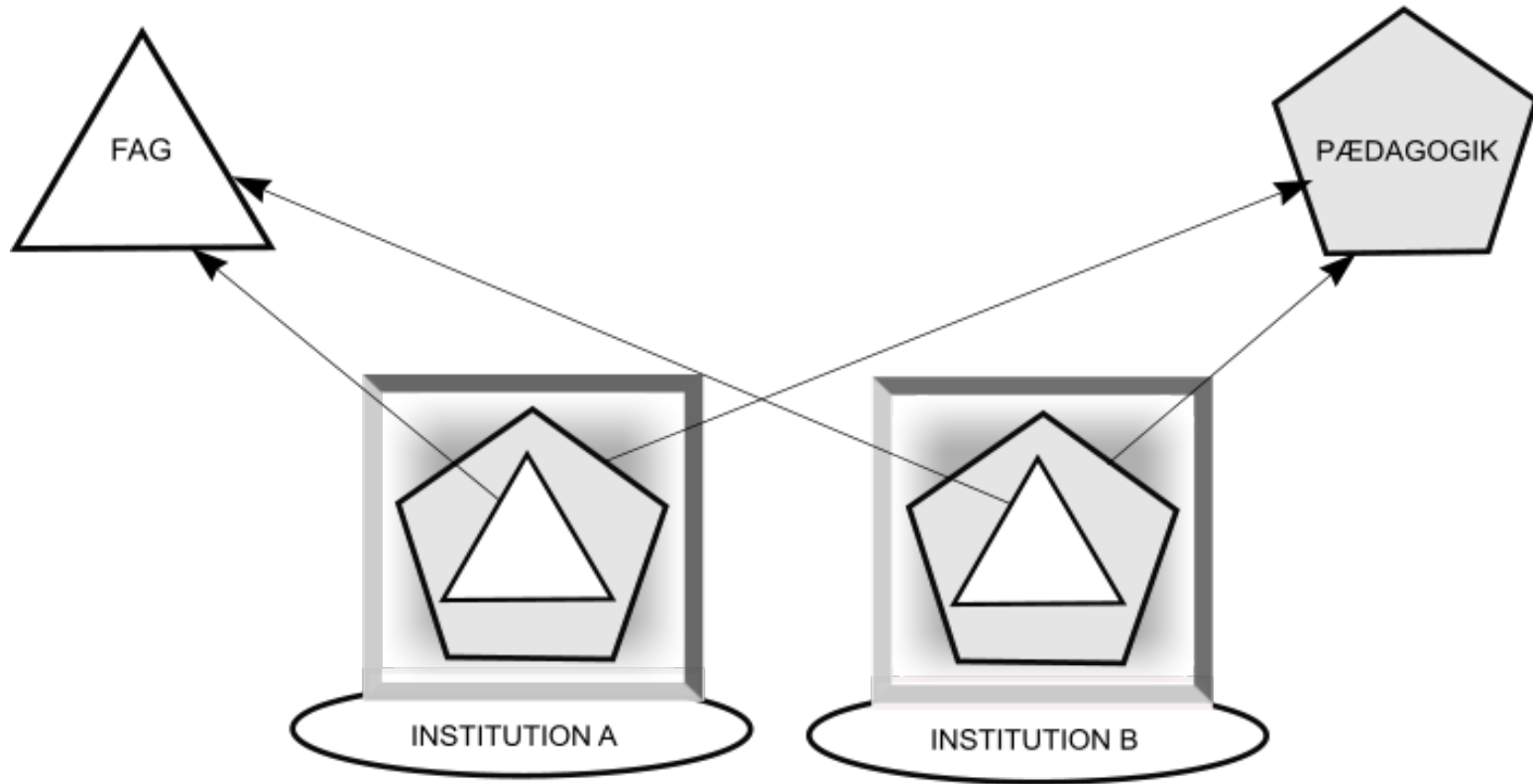
Det er umiddelbart indlysende at forskellige musikdidaktiske genrer, som instrumentalundervisning (fx i valdhorn) i musikskolen og sammenspilsundervisning (fx på skoleinstrumentarium) i folkeskolens mindste klasser, trækker på forskellige musikfaglige kompetencer.

På tilsvarende vis er det oplagt at baby-musik (mor-barn undervisning) trækker på andre pædagogiske referencefaglige aspekter (fx forskningsviden om barnets tidlige udvikling) end de to foregående eksempler.

Det kan også formuleres sådan, at forskellige institutionelle positioner og de dermed forbundne undervisningsgenrer medfører forskellige perspektiver på referencefagene – og dermed trækker på forskellige aspekter heraf.

Genstandsfag : "fag-fag"

Funktionsfag: "pæd.-fag"

Institutionel differentiering

Forskellige institutionelle positioner medfører forskellige perspektiver på referencefagene, og trækker på forskellige aspekter af referencefagene (genstandsfag og funktionsfag).

Evalueringsrapport (2011) af projektet Musik, sprog og integration,
Søndermarkskolen - et projekt med udvidet musikundervisning i et samarbejde mellem folkeskole og musikskole 2008 til 2011 (den ene af skolerne i MTA projektet).

Projektet har to væsentlige indsatsområder. For det første etablering af førskoleundervisning og for det andet udvikling af samarbejdsformer i skoledelen.

MUSIK, SPROG OG INTEGRATION
PÅ SØNDERBRO I HORSENS - www.musikprogintegration.dk

Evalueringsrapport af projektet
Musik, sprog og integration
Søndermarkskolen, Sønderbro, Horsens
Et projekt med udvidet musikundervisning
i et samarbejde mellem folkeskole og musikskole
Udviklingsprojekt 2008 til 2011

Finn Holst 2011

Institut for Didaktik, Faglig Enhed Musikpædagogik
Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU)
Aarhus Universitet

Evalueringsrapport (2011) af projektet Musik, sprog og integration,

Søndermarkskolen - et projekt med udvidet musikundervisning i et samarbejde mellem folkeskole og musikskole 2008 til 2011 (den ene af skolerne i MTA projektet).

Projektet har to væsentlige indsatsområder. For det første etablering af førskoleundervisning og for det andet udvikling af samarbejdsformer i skoledelen.

Den netop afsluttede evaluering (august 2011) viser :

1) at førskoleundervisningen har haft væsentlig betydning for elevernes sproglige udvikling

2) at der er udviklet nye fagligt baserede samarbejdsformer, som har haft afgørende betydning for resultaterne i projektet.

”I kompagnonundervisningen har jeg i det seneste forløb haft en rigtig god og givende oplevelse, som jeg gerne vil dele med jer, fordi jeg synes, det kunne være spændende, og givende for vores fælles undervisning, at snakke om forskellige, og måske nye indgangsvinkler til vores tolærerprojekt.

Grunden til det er, at jeg stadig ind imellem synes, undervisningen let bliver en parallelundervisning, hvor den ene er på, med noget materiale som vedkommende har planlagt, og den anden er med som hjælper mere eller mindre på sidelinjen, og bagefter byttes der. ... Jeg synes det kunne være spændende om vi kunne løfte undervisningen til, at blive en mere fælles og sammenhængende undervisning, fordi jeg tror det ville give både børnene og os selv meget mere.

Min kollega og jeg har de tidligere år i Musik til alle ikke rigtig kunne finde sammen i undervisningen, som det skete ved lidt af et tilfælde i dette forår. Vi skulle finde ud af, hvad vi ville arbejde med, og en af os foreslog, at vi skulle lave noget Samba, og at der skulle indgå en sang, nogle dansetrin og nogle rytmer. Det er der jo sådan set ikke noget særligt i, men det særlige, skulle vi senere erfare, lå i, at vi begge havde et forhold til Samba, og det tændte en gnist af inspiration og drivkraft i os begge. Det at vi begge havde nogle oplevelser med Samba gjorde, at vi hver især, havde noget at komme med, og vi blev begge aktive medspillere i hinandens undervisning, og det blev på den måde til en fælles undervisning.

Kunne man forestille sig, at denne model kunne bruges som en mulig indgangsvinkel til at opnå en mere fælles undervisning, hvis folkeskolelærer og musikpædagog sætter sig sammen i planlægningsfasen, og snakker sig frem til forskellige temaer, og finder frem til et tema, hvor begge har noget at give, har nogle erfaringer, en interesse eller lignende?” D.K.

Dale (1989) opstiller en systematik af professionskompetencer:

Det første kompetenceniveau (K1) drejer sig om at gennemføre (i lærernes tilfælde) undervisning.

Det andet kompetenceniveau (K2) handler om at overveje, planlægge og evaluere undervisning.

Det tredje kompetenceniveau (K3) vedrører begrundelse, legitimering og udvikling af indhold for undervisning.

A: Konstruktion af muligt undervisnings- indhold / repertoire				E: Analyse og udvikling - inddrager muligt, aktualiseret og realiseret indhold	- K3
	B: Aktualisering Planlægning og organisering		D: Vurdering af og refleksion over realiseret indhold i relation til aktualiseret indhold.		- K2
		C: Realisering Undervisnings / lærings proces.			- K1
<i>Didaktisk Design</i>		<i>Didaktisk Analyse</i>			

Didaktisk Proces-model

Dale (1989) opstiller en systematik af professionskompetencer:

Det første kompetenceniveau (K1) drejer sig om at gennemføre (i lærernes tilfælde) undervisning.

Det andet kompetenceniveau (K2) handler om at overveje, planlægge og evaluere undervisning.

Det tredje kompetenceniveau (K3) vedrører begrundelse, legitimering og udvikling af indhold for undervisning.

A: Konstruktion af muligt undervisnings- indhold / repertoire				E: Analyse og udvikling - inddrager muligt, aktualiseret og realiseret indhold	- K3
	B: Aktualisering Planlægning og organisering		D: Vurdering af og refleksion over realiseret indhold i relation til aktualiseret indhold.		- K2
		C: Realisering Undervisnings / lærings proces.			- K1
<i>Didaktisk Design</i>		<i>Didaktisk Analyse</i>			

Didaktisk Proces-model

Dale (1989) opstiller en systematik af professionskompetencer:

Det første kompetenceniveau (K1) drejer sig om at gennemføre (i lærernes tilfælde) undervisning.

Det andet kompetenceniveau (K2) handler om at overveje, planlægge og evaluere undervisning.

Det tredje kompetenceniveau (K3) vedrører begrundelse, legitimering og udvikling af indhold for undervisning.

 A: Konstruktion af muligt undervisnings- indhold / repertoire				E: Analyse og udvikling - inddrager muligt, aktualiseret og realiseret indhold	- K3
	B: Aktualisering Planlægning og organisering		D: Vurdering af og refleksion over realiseret indhold i relation til aktualiseret indhold.		- K2
		C: Realisering Undervisnings / lærings proces.			- K1
<i>Didaktisk Design</i>		<i>Didaktisk Analyse</i>			

Didaktisk Proces-model

”Det kan konkluderes at samarbejdsrelationerne mellem musiklærere og musikpædagoger kan karakteriseres som symmetriske med afvekslende arbejdsformer og med et didaktisk samarbejde på K2 og K3 niveau....

Der er tale om en markant udvikling i samarbejdsrelationerne mellem musiklærere og musikpædagoger set i forhold til de samarbejdsformer der fremgik af MTA evalueringen (2008).” (MSI evalueringen 2011)

Evalueringsrapport af projektet
Musik, sprog og integration
Søndermarksolen, Sønderbro, Horsens
Et projekt med udvidet musikundervisning
i et samarbejde mellem folkeskole og musikskole
Udviklingsprojekt 2008 til 2011

Finn Holst 2011

Institut for Didaktik, Faglig Enhed Musikpædagogik
Danmarks Pædagogiske Universitetskole (DPU)
Aarhus Universitet

Resultater i DanMus projektet – relationen mellem samarbejdsformer / didaktisk niveau og elevresultater:

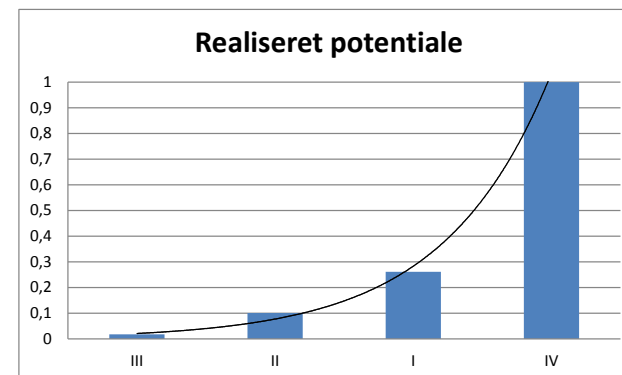
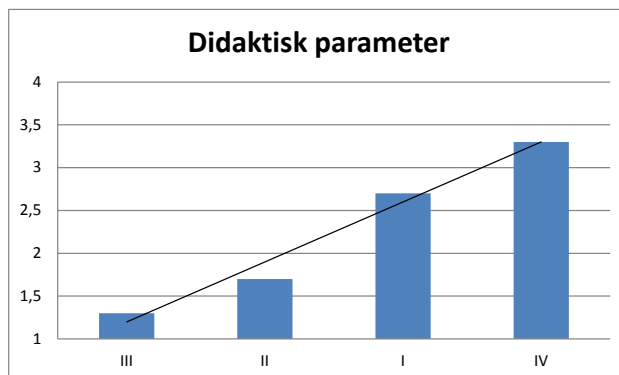
Sammenhængen mellem realiseret potentiale og en kombination af samarbejdsformer, fagligt interaktionsniveau og didaktisk design viser, at det største realiserede potentiale ("virkningsgrad") er opnået ved en satsning på **et didaktisk samarbejdsniveau som inddrager indholdsplanet (K3)**.

Faglighed, interaktion og samarbejde
Indvirkning og udviklingspotentiale
DanMus projektet 2009 / 2010
Børnehavenskolen, Søllerød Kommune

10. udgave
September 2010

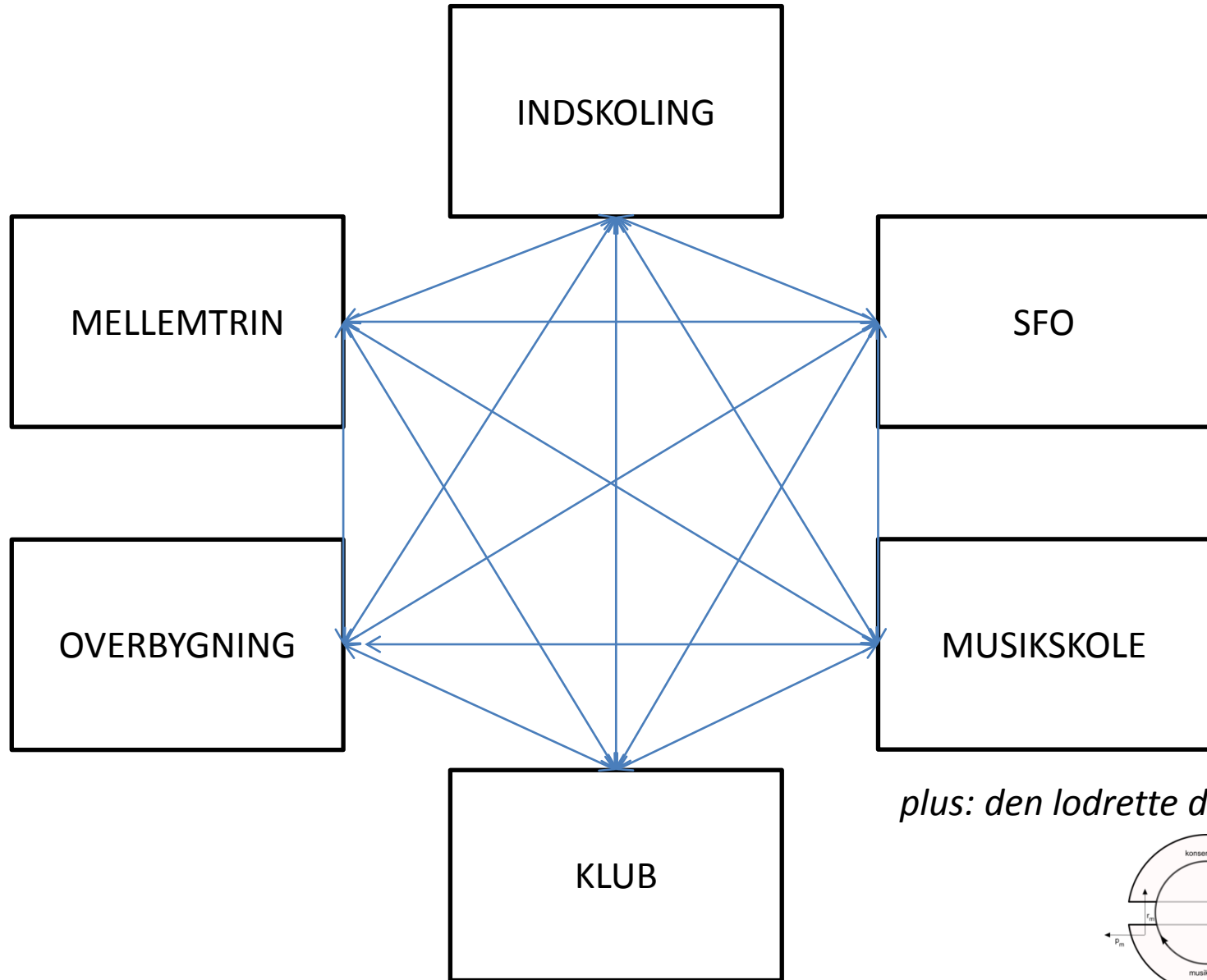
Søllerød Kommune
Børnehavenskolen
Borgergade 11, 2740 Søllerød

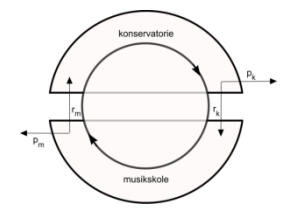
Sammenligning af fire parallelle forløb med forskelligt didaktisk niveau

Samarbejde mellem forskellige fagligheder som pædagogisk ressource

Eksempel: Helsingør – integreret Musikskole i ny Folkeskole (byggeprojekt)
Relationsmodel

plus: den lodrette dimension

Struktur og nytænkning - den udviklingsorienterede musikskole

Eksempel: Skanderborg Kulturskole / Ny struktur.
Idiotmodellen

I

D

I

O

T

Idé

Diskurs

Institution

Organisation

Transformation

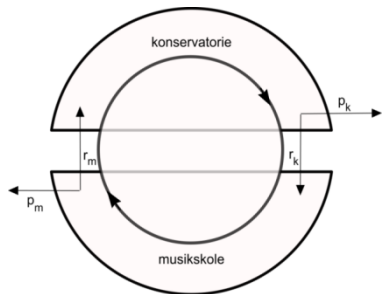
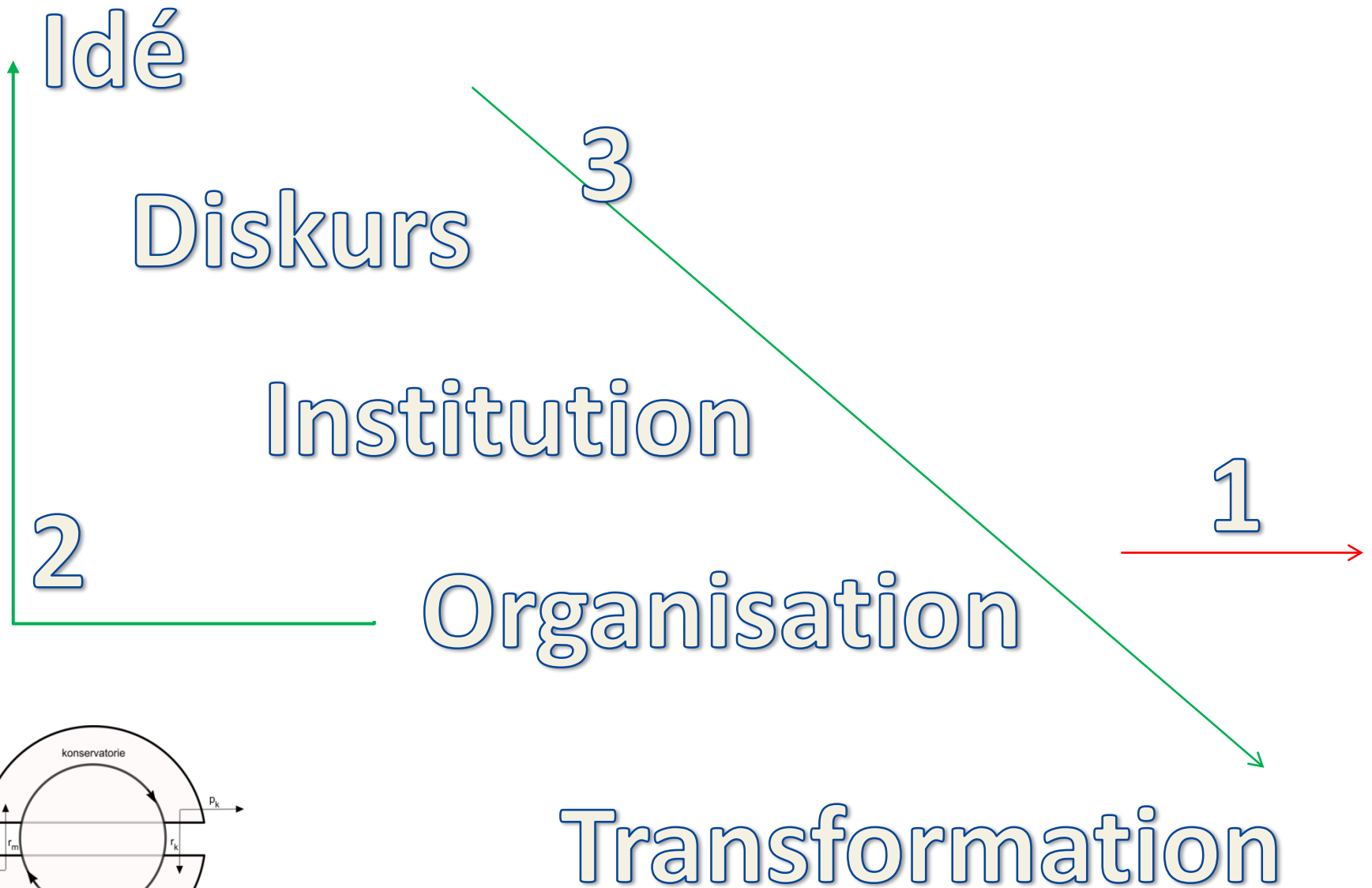
Idé

Diskurs

Institution

Organisation

Transformation

Uddannelse af
musiklærere
Konservatorium

Uddannelse af
musiklærere
Læreruddannelsen

Musikundervisning
Musikskole

Musikundervisning
Folkeskole

Kultur 8 gange mere værd end landbrug

02. nov. 2011 14.34 Kultur Opdat.: 02. nov. 2011 15.09

Bøger, musik, computerspil, design og mode - alt det her man kalder oplevelsesøkonomi er en milliardforretning for Danmark. Kulturen og oplevelsesøkonomien er 8 gange så meget værd for os end landbruget.

Kultur- og oplevelsesøkonomien udgør 12 procent af Danmarks indtjening om året.

Kultur 8 gange mere værd end landbrug

2. nov. 2011 15:09 Kultur

Der er masser af penge at tjene for Danmark, hvis vi investerer endnu mere i kultur- og oplevelsesøkonomien.

"Forretningen Kultur" tjener 108 milliarder kroner om året.